

Πασκάλ Μπρυκνέρ, Ένας καλός γιος, Πατάκης, 2015

1) Το βιβλίο αποτελεί έναν απολογισμό ζωής και καλύπτει σχεδόν ολόκληρη τη ζωή του πρωτο-πρόσωπου αφηγητή-γιου, με στοιχεία δοκιμίου και, σε πολλά σημεία, διάθεση φιλοσοφική. Υπερβαίνοντας τις ειδολογικές κατατάξεις μεταβαίνει με ευχέρεια από τη μυθοπλασία στην αυτοβιογραφία χωρίς να χάνει ποτέ την ευφυή παρατηρητικότητα και το στοχαστικό ύφος.

2) Ο τίτλος αναφέρεται στον φυσικό του πατέρα, στη συγκρουσιακή σχέση μαζί του, αλλά και, ευρύτερα, σε όλους τους πνευματικούς του πατέρες, καθώς ο Μάης του '68, που συνέπεσε με την πρώτη του νεότητα, ήταν η εικονοκλασία και η συμβολική πατροκτονία που διέπραξε η γενιά του.

3) Δηλώσεις του γιου ότι είχε μάθει να συγκροτεί τη σκέψη του σκεπτόμενος εναντίον του πατέρα ή ότι η αγριάδα του γονιού-του ενστάλαξε μέσα του μία απέχθεια που λειτούργησε προς όφελός του, είναι ενδεικτικές όχι μόνο της ψυχосύνθεσης του συγγραφέα ο οποίος μετέτρεψε τον θυμό του σε δημιουργικότητα, αλλά και της γλωσσικής του ικανότητας, καθιστώντας την ανάγνωση ενός βιβλίου γεμάτου από διακειμενικά στοιχεία, τσιτάτα και πληροφορίες, εξαιρετικά απολαυστική.

4) Ο βίαιος σύζυγος και πατέρας, όχι απλώς ρατσιστής αλλά βαθιά αντισημίτης και θαυμαστής του Χίτλερ, με τα χρόνια αποδείχθηκε στα μάτια του γιου ασταθής συναισθηματικά και ιδεολογικά και εν τέλει μια προσωπικότητα μέτρια, εξοργίζοντας τον συγγραφέα ακόμη περισσότερο, γιατί έτσι στερήθηκε την ευκαιρία να του επιστρέψει το μίσος το οποίο του άξιζε.

5) Ταυτισμένος συναισθηματικά με τη μητέρα του, φιγούρα φοβισμένη, παθητική και θρησκόληπτη, ο γιος βρέθηκε κάτω από την υπερπροστατευτική της φτερούγα, γιατί ήταν ο μόνος τρόπος που διέθετε η ίδια, για να ισορροπήσει την αυταρχικότητα του συζύγου της απέναντι στο παιδί τους. Όπως κάνουν όλα τα υποταγμένα θύματα, για τις εκρήξεις βίας του συζύγου της κατηγορούσε τον εαυτό της, προσπαθώντας να σώσει την προσχηματική προς τα έξω εικόνα της ευτυχισμένης οικογένειας. Βέβαια η δική της φωνή δεν ακούγεται πουθενά, αλλά όλα φιλτράρονται μέσα από την οπτική γωνία του συγγραφέα, ο οποίος

όταν βρέθηκε για λόγους υγείας μακριά από τη διαμάχη των γονιών του, «έχτισε» στα σανατόρια, όπου νοσηλεύτηκε, ένα προσωπικό «οχυρό» από βιβλία επεξεργαζόμενος με θετικό τρόπο της εμπειρίες της ζωής του.

6) Ο συγγραφέας παραδέχεται ότι το αρχικό μίσος για τον πατέρα του νωρίς αποσπάσθηκε από την πηγή του και για δεκαετίες κυριαρχούσε στη συναισθηματική του ζωή. Δηλώνει όμως, με χιούμορ πάντα, ότι αυτό το αρνητικό μοντέλο στάθηκε η αφορμή να γίνει ο ίδιος στην ενήλικη ζωή του ένας τρυφερός γονιός. Αντιμετωπίζοντας με κυνισμό όλους τους ηλικιωμένους υπογραμμίζει ότι ο αυταρχικός του πατέρας έγινε στα γεράματα ένας καλός παππούς, τον οποίο συγχώρεσε, όταν αποκαλύφθηκε πόσοι γάλλοι διανοούμενοι υπήρξαν ναζιστές και, κυρίως, κουράστηκε να νοηματοδοτεί τη ζωή του με την εχθρότητα στο πρόσωπό του. Έτσι ο θάνατος του πατέρα, που ήρθε όταν ο ίδιος ήταν 62 χρονών, αποτέλεσε, κατά τη δική του δήλωση, την ουσιαστική του ενηλικίωση και τον βρήκε συμφιλιωμένο μαζί του.

7) Η υποψία ότι ο πατέρας του είχε υποστεί περιτομή, επομένως ήταν εβραϊκής καταγωγής, προσθέτει μια απρόσμενη διάσταση στον αντισημιτισμό του. Ο θάνατός του αφήνει το ερώτημα αναπάντητο και ο συγγραφέας κλίνει προς την ψυχαναλυτική θέση που θέλει να είμαστε κατά βάθος αυτό που μισούμε.

7) Ο Μπρυκνέρ, ο οποίος έγινε γνωστός στην Ελλάδα κυρίως μέσα από το μυθιστόρημα «Τα μαύρα φεγγάρια του έρωτα» και τα δοκίμια «Μελαγχολική δημοκρατία» και «Αέναη ευφορία», διατύπωσε πολιτικές θέσεις υπέρ του πόλεμου στη Σερβία και το Ιράκ και προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις. Στο συγκεκριμένο βιβλίο ενσωματώνει στο αναστοχαστικό δοκίμιο της ζωής του την ανασκόπηση της νεότερης ιστορίας της Γαλλίας με τη χιουμοριστική απομυθοποίηση του Μάη του '68, του κινήματος που προσπάθησε να ανατρέψει την κυρίαρχη ευρωπαϊκή ιδεολογία, υποπίπτει όμως συχνά, παρά τη γλαφυρότητα, σε επίδειξη γνώσεων συσσωρεύοντας ονόματα της γαλλικής πολιτικής και πνευματικής ζωής.

8) Στο συγκεκριμένο βιβλίο αγγίζοντας πια την ηλικιακή και συναισθηματική ωριμότητα, επιχειρεί να παρουσιάσει στις πραγματικές τους διαστάσεις τους φυσικούς και πνευματικούς του γεννήτορες, αποδεχόμενος το γήρας ως ένδειξη ζωής και δημιουργικότητας («Μεγαλώνω σημαίνει δημιουργώ τη ζωή μου· γερνάω σημαίνει βγάζω συμπεράσματα για τη ζωή μου με βάση ορισμένες παλαιότερες αρχές» σελ. 190), και αντικρίζοντας πάντα την ύπαρξη ως θαύμα και πρόκληση («Ο κόσμος είναι ένα κάλεσμα, μια υπόσχεση· υπάρχουν παντού αξιοθαύμαστοι άνθρωποι και αριστουργήματα προς ανακάλυψη. Υπάρχουν πολλά που μπορεί να ποθήσει κανείς, πολλά που μπορεί να μάθει και πολλές σελίδες που μπορεί να γράψει. Όσο δημιουργούμε, όσο αγαπάμε, παραμένουμε ζωντανοί. Ελπίζω να μείνω αθάνατος ως τη στερνή μου ανάσα» σελ. 230).